

"חבל שקורונה באה והביאה איתה את כל חוסר האונים הזה כנגד כל מה שלמדנו להיות" (מתוך דף הפייסבוק של ורון).

דנה ורון גדלה במשפחה לא דתית. הוריה התגרשו כשהייתה בכיתה ג', והיא חזרה בתשובה עם אימה ועברה עם המשפחה לבני ברק. כשחזרו לגור בתל אביב בגיל הנעורים לא שמרה מצוות אף שלמדה במוסדות דתיים-לאומיים, אך רגע לפני גיוסה לתפקיד נחשק בגלי צה"ל החליטה לחזור בתשובה ולא להתגיים. לפני כעשור חזרה ורון לתקשורת. בעבר הגישה תוכניות ברדיו קול חי, אחר כך קול ברמה ואז ברדיו ירושלים.

"בקריית יערים הרימו מערך שלם של שליחויות, ואנשים לא יצאו מהבית. עשו הסגר מלכתחילה ומנעו את התחלואה. יש כאן ציבור רחב שלא מקבל את הפתרונות האלה. אני חושבת שפיקוד העורף היה צריך להיכנס מזמן. למה צריך שיהיה הסגר מדיני בכיתר עילית, באלעד ובבני ברק כדי לעשות את אותו הדבר?"

נו, למה לתקשורת?

"כי יש לי פה גדול", היא שולפת מייד, "ואני משתדלת לנתב אותו למקומות הנכונים. התחלתי לראות את השקר שמתהלך על מי מנוחות תקשורתיים בנושאי בג"ץ, ימין ושמאל, קהילת הלהט"ב, שדולת הנשים, נושאים שהם כאילו קונצנזוס אבל הם בעצם דיקטטורה ליברלית".

איך האינטראקציה עם הקולגות החילוניים?

"לפעמים מכות ולפעמים ליטופים. באופן כללי יש איזו תקרת זכוכית לציבור הדתי והחרדי בכל מה שקשור להתברגות בתקשורת, ובפרט בתקופה הזאת. אין כמעט מגע ושיח. הדרך שלי די נחסמה בערוצים הגדולים. קשת ורשת לא מאפשרות לי במה למרות שהייתי מאוד קרובה לקבל. יש כמה גורמים שעוצרים אותי, להערכתי כי הדעות שלי מאוד נחרצות. ככה זה כשמפחדים משיח אמיתי. לכן אני מעלה את התכנים דרך הפלטפורמות שלי, החברתיות. השקר נחשף, והאמת הולכת ומתבהרת. הודות לאינטרנט אנתנו כבר לא צופים בידיים של קומץ שמנהל את תוכנית השידורים ואת דעת הקהל פה".

בואי נחזור להנהגה החרדית: בסופו של דבר בין הפרטים יש יחסים טובים. כולנו קורבנות של ההנהגות הפוליטיות והשיחיים הפוליטיים שלנו. האם נכון לומר שהציבור החרדי בעצמו נגוע בזה קצת יותר?

"אין ספק שהנושא של הקורונה חשף את הציבור החרדי לבעיה מצד ההנהגה. הרב אמר X ואז שינה ל-Y. זה דור שהאמת נעדרת ממנו, וכשהאמת נעדרת גם צדיקי הדור בהתאם לדור. זה קשה ולא פשוט. בפוליטיקה לי אישית מאוד קשה. בכל פעם בבחירות בחרתי משהו אחר. כבר שנים אני לא מסוגלת לבחור בש"ס, בגימל או בליכוד. תמיד מוצאת את עצמי בשוליים שבשוליים. זה כי חב"ד מאוד ברורים בעיניי שלמות הארץ. בכל אופן, עצוב שהולכים שולל".

"אני מסייגת את דבריי ואומרת שכמובן הביטול לדעת תורה הוא דבר ללא רבב. רק צריך לוודא שאנחנו אכן מתבטלים לדעת תורה. נצטוונו 'עשה לך רב', אבל מי יהיה הרב שלך, את זה אתה צריך לבחור.

"אינני חושבת שבעיבור החרדי חסרה האינדיווידואליות, פשוט הציבור החרדי מבין שיש גדולים והולך איתם, זה בסדר מבחינתי. הבעיה היא אכן בדרך שבה מנתבים לצעורנו את המנהיגים. ראיתי איך הנכד של הרב קנייבסקי מעביר לו את המידע על הקורונה בהתחלה. לא פלא שההוראה הראשונה הייתה חלבית. אם ליצמן היה מרים טלפון בסך הכול לארבעה מובילי דעה בציבור החרדי, היו נחסכים חיי אדם. מי מעדכן אותם?"

את חושבת שיש מטרות בציבור הישראלי ביחס לחרדים?

"הציבור הישראלי לא צריך לדבר חרדית, פשוט השיח צריך להגיע למקום לא זר ולא מנוכר. הבעיה היא לא בשפה עם החרדים אלא בשפה עם היהדות בכללה. יש ניכור אמיתי לשורשים שלנו. כשאין מושג בשורשים יהודיים, לא פלא שכל כך כועסים על התרבות הזאת. לא מבינים אפילו את הבסיס שלה. לך ארבעה דורות אחורה, כל עם ישראל שמרו מצוות. תראה אותנו היום. לא פלא שקשה ליצור אפסותיה. אז בואו נדבר על האפסותיה ליהדות. בעצמי הייתי צריכה לעצום עיניים מהרבה חרדים לפני שחזרתי לדת. אם הציבור יכיר קצת יותר את השורשים שלו, יהיה לו הרבה יותר קל להבין".

פסח, חג הגאולה הראשונה. מהי גאולה בעינייך?

"אני חושבת שאנחנו נמצאים היום במשבר עולמי שהוא צומת מאוד חשוב לכולנו. אפשר להסתכל על קצה המקל, על הנגיף, על השוק החדש. יש הרבה סיבות לפי הטבע. עוד מעט נחולש"ש ונחזור כל אחד לעולמו. לא יכול להיות שמה שאנחנו בקונפיטורות ממסדות מישלן, והתמונות יהיו מהטיול האחרון בקרפטים. אבל אני ממש מקווה שלא חוזרים לשם".

"אני חושבת שהיכולת שלנו להסתכל על הכול כעל אצבע אלוהים הוא הנקודה. זה רודף מהחברה כולה חשיבה מחודשת: מה התכלית, מה באתי לעשות. זו בחירה שלנו, והיא תקבע את האופי של ההמשך להתקדמות הגאולה. כאדם מאמין אני אומרת שבשבילי נברא העולם. לא יכול להיות שמה שאנחנו עוברים כאן הוא סתם, ואם כל העולם סובל, זה גם בשבילי.

"אנחנו בלי סדר שדומה מאוד לליל הסדר הראשון, כפי שכבר אמרו רבים. אנחנו בבית, ובחושך הגוף משתולל. אי אפשר להתעלם מזה. אנחנו בצפייה אמיתית ומרגישים שמהו גדול חייב לקרות. בעיניי דווקא כל מה שהציבור החרדי עובר גורם לו להרים את העיניים לשמיים ולומר: נו, אתה לא מתכוון להוכיח כבר שזה שהלכנו איתך כל הדרך לא היה טעות? יש איזו תקווה כזאת".

"בימים הללו הציבור החרדי חוטף פעמיים - מהמחלה מבפנים ומהציבור הישראלי מבחוץ"

אם אתם חיות רשת, ולמען האמת גם אם לא, אין צורך להציג לפניכם את דנה ורון: אשת תקשורת חרדית ישראלית, מגישה ברדיו קול חי וברדיו ירושלים, כותבת באתר הידברות, מככבת בסרטונים של ערוץ 13 ובעיקר השובר ברשת של המגזר החרדי שקולו איננו נשמע. נראה שאין זמן טוב מימי הקורונה כדי לברר על היחסים המורכבים שבין מדינת ישראל ובין המגזר החרדי: האם יכול להיות שאנחנו עומדים לפני בואו של עידן חדש?

אדם פז

"תאמין לי שאף אחד לא רוצה למות פה, אבל אנחנו זוכים לסיקור שלילי מעצם היותנו. עד היום בציבוריות הישראלית מתייחסים למגזר החרדי כמו לאיזו חוויה אנתרופולוגית, כאילו היינו עדר אלפקות שצריך לתעד, או כמו לפרזיטים, עושקים וטפילים. אין אמצע ואין שוויון.

"בשולי הדברים, להערכתי התחלואה הגבוהה היא בגלל ארגוני החסד החרדיים שנמצאים תמיד בשורה הראשונה. ההירתמות החרדית תמיד שם להתערב ולעזור. משום מה את התאוריה הזאת לא תשמע בשום מקום. אם היינו מסתובבים עם מצלמה בתל אביב, גם שם היינו מוצאים את ההתגודדות הזאת. אין ספק שצריך להעביר נוניס גדולים גם לליצמן וגם לכל המחזיקים במידע ולא משכילים להתריע לפני הציבור על חומרת המצב. ההרגשה הכללית היא שאנחנו בדילי של שבועיים משאר האוכלוסייה".

ומעבר להתנהלות הראשים, בהתנהלות החרדים אין ביקורת כלל מבחינתך?

"יש שנשמעים יותר ויש שנשמעים פחות. מי שרוצה להתחצף עושה את זה. זו לא קבוצה הומוגנית למרות שכולם נראים אותו הדבר. זה המקום להציף את המצוקה האמיתית של החרדים שאין איש פוצה פה עליה: לנו אין שופרסל און-ליין. אין הזמנת מרמי לוי. הכול סופרים לחסד וגמ"חים של אברכים. אין לנו אפליקציות או משלוחים בקליק. זו בעיה אמיתית של רכש ערב חג.

"יש משפחות של 12 ילדים ב-75 מ"ר. מה יעשה הנער ולא יחטא? בקפחתי יערים הרימו מערך שלם של שליחויות, ואנשים לא יצאו מהבית. עשו הסגר מלכתחילה ומנעו את התחלואה. יש כאן ציבור רחב שלא מקבל את הפתרונות האלה. אני חושבת שפיקוד העורף היה צריך להיכנס מזמן. למה צריך שיהיה הסגר מדיני בכיתר עילית, באלעד ובבני ברק כדי לעשות את אותו הדבר?"

"ובאשר לתסיסה של הציבור, קשה מאוד למשפחה מרובת ילדים שאימא ואבא יהיו בבידוד. זו אוכלוסייה שונה תרבותית. צריך לתת תוכניות אופרטיביות. זו לא רמת אביב גימל. וכאמור, גם לשם אם תבוא עם מצלמות, תמצא את המפרים".

איך את מסבירה באמת שכל נציגי הציבור החרדי לא העבירו את הנחיות שקיבל כלל הציבור הישראלי?

"אתה שואל שאלה טובה. יש פה כשל אמיתי. יש לנו שר בריאות חרדי. מישעה יצטרך לתת על זה את הדעת. אבל לדעתי זו בעיה גורפת מעבר למגזר: אתמול קיבלתי מסרון מראש המועצה האזורית קריית ארבע, שטען שלא נותנים לו שמות פרטניים של חולים במועצה. המועצות כולן כבולות ידיים. זה עובר מעל הראש שלהן ישר לתקשורת. אף אחד לא מצליח לפעול באופן אופרטיבי. במגזר החרדי יש איזה טיפול לא נכון, אני לא רוצה לומר בודון, כדי לשמור אותם חולים. אם לא יפתרו לאנשי בני ברק את הבעיה מבפנים, זה כאילו אומרים להם 'תיסגרו ותמותו', חלילה.

"אני בפורום של יותנו מראה מובילי דעה בקרב הציבור החרדי שהחליטו לארגן יוזמה התנדבותית ולסייע בחלוקת מצרכים, בהסברה, בפרסום, בקשר עם רבנים משפיעים. אני **"זה המקום להציף את המצוקה האמיתית של החרדים שאין איש פוצה פה עליה: לנו אין שופרסל און-ליין. אין הזמנות מרמי לוי. הכול סופרים לחסד וגמ"חים של אברכים. אין לנו אפליקציות או משלוחים בקליק. זו בעיה אמיתית של רכש ערב חג"**

על רקע התפשטות נגיף קורונה בריכוזים חרדיים חוללה המגישה רינה מצליח סערה אחרי שהכלילה את הציבור החרדי ואמרה כי מדובר בציבור שאינו מקבל עליו את צווי המדינה. את הדברים אמרה מצליח באולפן חדשות 12 ועוררה עליה את זעמם של חברים לערוץ. בפתח דבריה אמרה מצליח: "אני צריכה לתאר לכם מה קורה כשאברך מקבל צו גיוס למרות שהוא יודע שהוא לא יתגייע? אילו הפגנות וסגירות כבישים אנחנו רואים?" אני לא מתאפק ופותח את הריאיון דווקא בנקודה הזאת.

למען האמת, חוץ מההכללה השטחית רבים מאוד ברחבי הרשת לא מצאו בדבר הזה איזה דבר שנאה יוצא דופן. היא מנקודת מבטה החילונית רואה את החרדים כמי שאינם שותפים.

"צריך להבין שהסיפור של רינה מצליח יושב על זמן מאוד רגיש שבו הציבור החרדי מנסה להדוף מתקפה תקשורתית רבת. במיוחד חדשות 12. גם דנה וייס, שבאולפן ניסתה להגיב לרינה, בסך הכול מנסה לזכות באהדת הציבור שאיבדה כשמחתה על שבנימין נתניהו אמר 'בעזרת השם'. מאוד צרמה לאזון ההכללה הבוטה על הציבור החרדי; רוב הציבור החרדי לא משתף פעולה עם מדינת ישראל? לא מקשים לרשויות? הפכה את כולם לנטורי קרתא.

"בשולי הדברים, להערכתי התחלואה הגבוהה היא בגלל ארגוני החסד החרדיים שנמצאים תמיד בשורה הראשונה. ההירתמות החרדית תמיד שם להתערב ולעזור. משום מה את התאוריה הזאת לא תשמע בשום מקום"

"כל זה בימים שבהם הציבור החרדי חוטף פעמיים - פעם אחת בעיקר מעיני התחלואה ופעם שנייה מבחון, מהציבור החילוני. על מה הכעס? שהוא גר בצפיפות יתר? שהכול הגיע אליו בעיכוב? שהיעדר הוראות גרם לו לפעול לפי הנחיות ישנות? בפורים עוד הותרו התנסויות גדולות של 2,500 איש. אז מה רוצים ממנו?"

מדומני שהביקורת על החרדים היא שהיה זלזול בנהלים שקיבלו עד שלא נאכפו.

"קודם כול, חבל שלא נאכפו. אני מרגישה שהתירו את דמנו. איית מצלם מוגברת כלפי כל פורעי החוק. אבל זו לא הבעיה. אני עובדת ברדיו קול ברמה ורואה את ההבדל באינטנסיביות של ההודעות שיוצאות כיום מול מה שנשלח אלינו כשהמגפה רק החלה. הייתה כאן פשלה של החוליה המקשרת, שלא השקיעה מספיק בהעברת המסר בצורה הנכונה. "מה שהציבור הישראלי רואה זה מה שהתקשורת דואגת לצלם ולשיר עליו זום, כי היא היינו נוסעים עכשיו לוויקטורי בהרצלייה, היית מצלם תמונות לא הרבה יותר יפות. אפשר לעמוד עם מצלמה על כל עיר ולחכות שתהיה הפרה של הנחיות, ולא עושים את זה. כל הכתבים עומדים כמו ציידים על רחוב רבי עקיבא, מחכים להתקלות הראשונה שתגיע כדי לומר 'זו חזות הכול'. ככה לא עושים תקשורת. זו ההגדרה לעוונות תקשורתית.

"כשמנסים להבין את הסיפור המלא של הציבור החרדי יש כאן טרגדיה כפולה. סיקור עיון, כשל בהעברת המסרים ממשרד הבריאות ומרבני המגזר שלא הסבירו נכון, ומצד שני המגפה הגדולה שמכה בו. תכנים למשוואה שאורך החיים החרדי הרבה יותר קהילתי, אינטנסיבי - גמ"חים קטנים, שמחות יומיומיות, בתי מדרש.